

vil være ønskeligt at faae, hvad der her ønskes, i Lovsform — et Spørgsmaal, hvorom der jo er forskjellige Meninger, og som mere eller mindre maa ligge Alle paa Hjerte, og hvor man gjør sig forskellige, maaskee mere eller mindre sangviniske, Forestillinger om, hvad der kunde komme ud af en heel Forandring paa dette Omraade, saa er det næsten ikke muligt at gjøre det for et eneste Punktts Bedkommende, uden at Tilbøieligheden eller Lyften opstaaer til ogsaa at naae noget Andet, som endnu mere ligger En paa Hjertet. Det er vistnok ønskeligt — og det Tidspunkt maa komme, da det skeer, ligesom det jo ogsaa er forudsat, dengang Landcommunalloven blev givet — om man kunde komme til at tage det hele Spørgsmaal under en mere fylldig Overveielse, og jeg skal for mit Bedkommende ikke sige at udtale, at, naar man overhovedet har tænkt paa — hvad jeg ogsaa ofte har maattet gjøre — hvor ønskeligt det kunde være at komme til en vis Reform af Almuekolen, saa er der ikke noget Punkt, som er forekommet mig at trænge mere til Reform og snarere at kunne blive undergivet en saadan end netop det hele Tilsyn. Det er et Punkt, som jeg tror kunde undergives en meget væsentlig og for Skolen vistnok meget gavnlig og paatrængende Reform. Den nuværende Tilstand lider nemlig af store Mangler, og disse Mangler ere ikke blevne mindre ved Landcommunalloven, hvorved der netop er kommet en Banffelighed og vis Fortæerthed ind i den hele Sag, Noget, der navnlig føles for Melleminstantsernes Bedkommende. Der vil derfor vistnok i dette Punkt være Meget at gjøre; men jeg tror dog, at Alle ville være enige om, at en saadan Forandring ikke kan bringes i Forbindelse med et Lovforslag som det foreliggende. Jeg skal vissest ikke gaae dybt ind paa Sagen, men skal dog med Hensyn til det ofte omtalte Circulaire af 1869 gjøre en Bemærkning navnlig ligeoverfor Utringer af det ærede Medlem for Odense Amts 2den Valgkreds (Hoyer-Møller), der syntes at beklage, at man var kommen til dette Circulaire, og som fremkom med disse almindelige Udtalelser, at man skulde have ladet sig nøie med at afgjøre de enkelte Tilfælde. Jeg maa da virkelig sige, at, naar jeg seer tilbage paa,

hvad der er foretaget af min Forgænger, og paa de Forhandlinger, der have fundet Sted, saa forekommer det mig at maatte være indlysende for dem, der have kunnet følge dem, at Intet er mere naturligt, end at man har udtalt sig i et saadant almindeligt Circulaire. Da Loven af 1867 udkom, forudsaae man, at der vilde fremkomme en heel Deel Tvivlsmaal paa Grund af den Forandring, der var foregaaet og ikke tilfulde kunde være gennemført, og det viste sig da ogsaa, at der fremkom en Mængde Forespørgsler, navnlig i de i Circulaire nævnte Tilfælde, idet man ønskede Ministeriets afgjørende Mening derom. Der var en stor Mængde saadanne Forespørgsler, og Cultusministeren kunde efter Sagens eiendommelige Bessaffenhed ikke engang træffe en Afgjørelse uden efter Forhandling med Indenrigsministeren. Alle disse Punkter maatte derfor paa en Gang bringes under Overveielse, og deraf fremgik naturligt en Udtalelse af, hvad Kirke- og Underviisningsministeren i Samklang med Indenrigsministeren troede at være i Overensstemmelse med Landcommunallovens Mening. At man da lod dette Resultat træde frem i et Circulaire og blive paa een Gang bekendt for Alle, istedetfor at løbe an paa, hvor mange der kunde faae Kundskab om de enkelte Sagers Afgjørelse og derigennem faae tilstrækkeligt Lys over, hvad Ministeriet gik ud fra, idet man altsaa derved forebyggede en Utalighed af Forespørgsler og af Skrivelser, er saa naturligt, at jeg ikke forstaaer, at man kan have Noget at indvende derimod. Siden 1869 er der, med Undtagelse af et Par Tilfælde, som ikke engang nærmest berøre dette Spørgsmaal, saa at sige heller ikke fremkommet nogen saadan Forespørgsel. Man maa derhos ogsaa erkjende, at Ministeren egentligt ikke har havt nogen Anledning til at træde frem med nogen ny Bestemmelse, naar det ikke har vist sig, at der virkelig var en saadan Bevægelse tilstede, som man nu her har udtalt. Det er vel blevet sagt fra flere Sider her i Salen, at der rundt omkring i Landet skulde være en vis Bevægelse og en vis Misnøie med Hensyn til Sagen, idet dette Circulaire skulde have sat Gemytterne i Bevægelse. Det er muligt, at det forholder